

VGR Analys 2025:2

2024 års uppföljning av Bygga kompetens

Uppföljning av Västra Götalandsregionens program för
Bygga kompetens 2022-2025

Innehåll

Inriktning program.....	2
Genomförande och resultat	4
Insatsområde Främja kompetensomställning och livslångt lärande.....	7
Insatsområde Förbättra matchningen på arbetsmarknaden	10
Insatsområde Tillvarata allas kompetens	13
Genomförande.....	13
Insatsområde Tidiga insatser för barn och unga	17
Bilaga 1: Förteckning över 2024 års beviljade projekt	20
Bilaga 2: Förteckning över verksamhetsbidrag som berör programmet	21

Inriktning program

Programmet *Bygga kompetens 2022-2025* syftar till att beskriva Västra Götalandsregionens inriktning och prioriteringar för att bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning och livslångt lärande inom privat och offentlig sektor i Västra Götaland.

Programmet omfattar insatser som bygger på samverkan för att lösa aktuella samhällsutmaningar. För att ställa om behöver det vara många som driver på utvecklingen åt samma håll. Alla har olika mandat och resurser till sitt förfogande men ansvaret är delat. Det handlar om att satsa på nya idéer och prova det utforskade, samtidigt som att lära, skala upp och implementera det som fungerar. Här ingår också ha mod att ifrågasätta det invanda och beredskap att hantera det oväntade.

Insatsområden:

- Främja kompetensomställning och livslångt lärande
- Förbättra matchningen på arbetsmarknaden
- Tillvarata allas kompetens
- Tidiga insatser för barn och unga

Figuren nedan illustrerar insatslogiken för de fyra insatsområdena i programmet, vad de förväntas bidra till och hur det i sin tur bidrar till målet för den regionala utvecklingsstrategin.



Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) är huvudansvarig¹ för programmets genomförande och uppföljning, men genomförandet sker i nära samverkan med infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) och

¹ Vid beslut om programmen var regionutvecklingsnämnd (RUN) huvudansvarig i nära samverkan med övriga nämnder inom regional utveckling och beredningen för folkhälsa och social hållbarhet respektive beredningen för mänskliga rättigheter.

kulturnämnden (KUN) utifrån respektive nämnds uppdrag och prioriteringar. Hållbarhetsutskottet bidrar utifrån sina uppdrag från regionstyrelsen.

Programmet hänger i olika grad samman med de övriga programmen för hållbar omställning. Vad gäller programmen för Bygga kompetens och Öka inkluderingen samspelar och kompletterar dessa med varandra. Detta gäller framför allt insatsområden 3 och 4.

Upplägg rapport

Rapporten inleds med en beskrivning av programmets inriktning, därefter kommer ett avsnitt som rör genomförande och resultat. Varje insatsområde lyfts i separata avsnitt utifrån rubrikerna genomförande och reflektion kring genomförande och resultat. För flera insatsområden finns även exempel på resultat.

Genomförande och resultat

Programmet har pågått under 2022-2024. Vad som finansieras styrs av programmet och respektive nämnds årliga detaljbudget. Det handlar om satsningar som sker i samverkan med andra aktörer i Västra Götaland, men även verksamhet som genomförs av VGR:s olika förvaltningar och bolag.

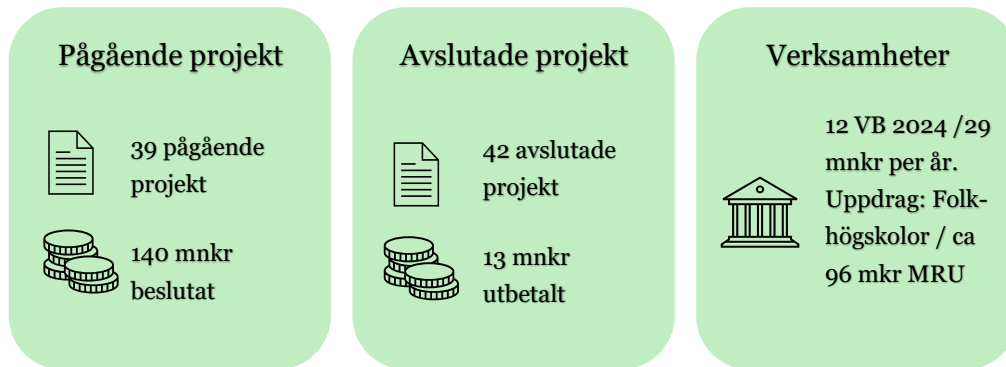
VGR:s egna utbildningsanordnare; 6 folkhögskolor, 3 naturbruksgymnasier och Stenebyskolan, är resurser i kompetensförsörjningsarbetet. Det gäller även de 17 rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götaland.

Folkhögskolorna spelar en tydlig roll som utbildningsanordnare för att möta viktiga samhälls- och kompetensförsörjningsutmaningar samt bidrar till att överbrygga kompetensglapp.

I uppdraget till de sex folkhögskolor som VGR är huvudman för lyfts deras roll både utifrån att bygga kompetens, öka inkluderingen och kraftsamling fullföljda studier. VGR har två perspektiv på sitt uppdrag: 1) Att ge styrelsen för Västra Götalandsregionens folkhögskolor förutsättningar för folkbildning och utbildningsverksamhet, och på så sätt öka mångfalden av huvudmän som bedriver folkhögskola, och 2) Att ge skolorna en roll i den hållbara, regionala utvecklingen. Folkhögskolorna bidrar med möjligheter som andra reguljära utbildningsaktörer ofta saknar. Folkhögskolornas studieform ger ofta nya chanser till studier som senare kan leda till jobb. VGR, som ägare till egna folkhögskolor, skapar förutsättningar för god studiemiljö med internat för personer långt från arbetsmarknaden. VGR verkar också för en god samverkan med de rörelsedrivna folkhögskolorna.

I figuren nedan framgår hur många projekt (pågående och avslutade²) och verksamhetsbidrag (VB) som i huvudsak bidrar till programmet Bygga kompetens. Av de 41 avslutade projekten avser 21 mindre projekt inom Västerhavsveckan. Exempel på verksamhetsbidrag är Validering Väst, SYV Online samt Science Centers.

² Utbetalat i avslutade projekt är när möjligt de facto utbetalt.



Av miljö- och regionutvecklingsnämndens projektbeslut under 2024 som berör Bygga kompetens angavs att en av dessa även bidrar till kraftsamling cirkulära affärsmodeller, 4 till kraftsamling digitalisering och 3 till kraftsamling elektrifiering. Projekten uppgick i beslutade MRU-medel till 4 mnkr till cirkulära affärsmodeller, 10 mnkr till digitalisering och 7 mnkr till elektrifiering. Under året har kraftsamlingarna utvärderats³.

Utvärderingarna slår fast att kraftsamlingarna bidragit till att bygga regional kapacitet och samordning genom att mobilisera aktörer och fungera agendasättande, öka samordning och samverkan samt rikta resurser, ökat kunskap och möjliggjort konkreta insatser.

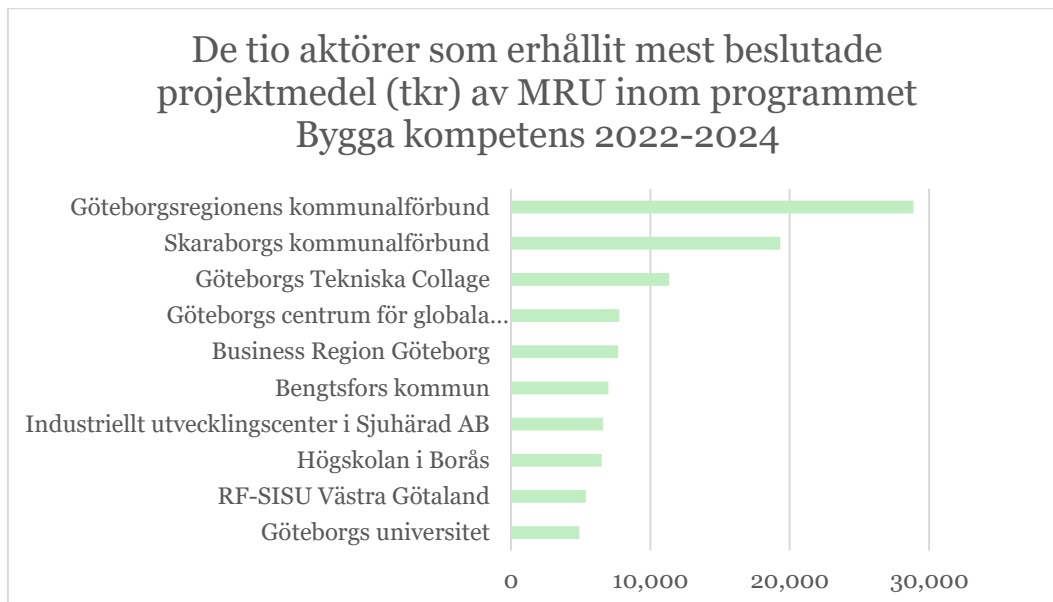
Utöver det genomförande som lyfts i uppföljningen kan de delregionala utvecklingsmedlen (DRUM)⁴ gå till insatser inom Bygga kompetens. Kommunalförbunden och Business Region Göteborg (BRG) beslutar själva om satsningar för de regionala utvecklingsmedlen och detta redovisas i en separat uppföljning.

Bilden nedan ger en bild över vilka aktörer som erhållit mest projektmedel av miljö- och regionutvecklingsnämnden under programperioden. Inom kompetensområdet är kommunalförbund och kommuner viktiga vilket syns i figuren nedan. Under 2024 har till exempel Göteborgsregionens kommunalförbund erhållit medel för *Stärkt kompetensförsörjning i Göteborgsregionen*, medan Skaraborgs kommunalförbund erhållit stöd till

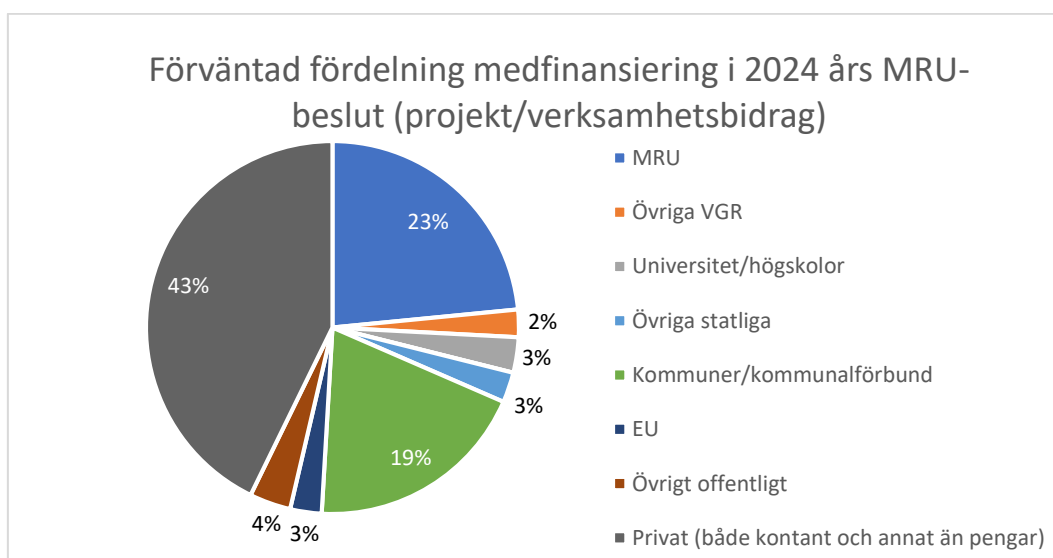
³ Utvärdering av kraftsamlingar som arbetsmodell i genomförandet av regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland. WSP på uppdrag av VGR. www.vgregion.se/vg2030uppfoljning.

⁴ För 2024 uppgick DRUM-medlen till drygt 50 miljoner kronor fördelade på de fyra kommunalförbunden och för Göteborgsregionen inklusive BRG. Berörda nämnder är RUN, MN och KUN. En uppföljning av DRUM-medlen sker årligen och tas fram utifrån de underlag som KF respektive BRG skickar in. Rapporten tillgängliggörs på www.vgregion.se/analysportalen.

såväl projektet *Framtidens vård: attraktion, kvalitet och smarta lösningar* som projektet *Kompetenstrappa: förskola och fritidshem*. De medel som Bengtsfors kommun har erhållit handlar om *Campus Dalsland*.



VGR:s finansiering ska komplettera andra finansieringskällor och med fördel användas för att växla upp olika satsningar med andra regionala, nationella och europeiska/internationella medel. I diagrammet nedan anges den andel som aktörer medfinansierar projekt respektive verksamhetsbidrag under 2024. Som tidigare år handlar till stor del den stora privata medfinansiering i Bygga kompetens om hur Science Centers presenterar sin finansiering i samband med verksamhetsbidragen.



Insatsområde Främja kompetensomställning och livslångt lärande

Kunskap och tillgång till rätt kompetens inom både offentlig och privat sektor är en förutsättning för att regionen ska ligga i framkant och få kraft i omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Rätt kompetens är också nödvändig för att behålla och utveckla förutsättningarna för innovation och stärka utvecklingen inom områden av särskild betydelse för Västra Götalands konkurrenskraft och omställningsförmåga.

(Från programmet Bygga kompetens 2022-2025)

Genomförande

Göteborgs Universitet och Chalmers har tillsammans tagit initiativ till att starta en västsvensk samverkansarena för hållbar utveckling, *Wexus*⁵. Högskolan Väst har anslutit sig till initiativet. Wexus syfte är "att facilitera samverkan och skapa partnerskap för hållbar utveckling mellan akademien i Västsverige och andra samhällsaktörer". VGR har bjudits in att bli medgrundare till arenan och ingår i styrgruppen för Wexus. Samarbetet inom Wexus ska "utveckla, utbyta och nyttiggöra kunskap som stärker samhällets förmåga och kapacitet att ställa om till ett hållbart samhälle". Kompetensfrågan är central för att uppnå Wexus mål och syfte. Kompetens och kompetensförsörjning av arbetskraft, inte minst från akademien, är en förutsättning för att erbjuda de medarbetare som behövs för att få igång, genomföra, fullfölja och även på sikt upprätthålla en grön ekonomi.

Batteriproduktion för eldrivna fordon etablerar sig som en ny svensk industribransch som en följd av elektrifieringen av fordonsflottan. Två fabriker för battericeller ska etableras och påbörja sin produktion i Göteborg respektive Mariestad inom en femårsperiod. För att klara kompetensförsörjningen med personal för alla aspekter av produktionen startar ett batteriutbildningscentrum i Göteborg under början av 2025. I Skaraborg analyseras utbildningscentrumets relevans för batterifabriken i Mariestad utifrån målet att kunna tillhandahålla adekvat kompetens för produktion av batterier och elfordon även i Skaraborg. Kommunerna i delregionen har samlat sig i ett särskilt initiativ, *Omställning Skaraborg*,

⁵ <https://wexus.se>.

för att samordna och accelerera insatser som leder till grön omställning i industrin. Inte minst är information om den nya batteribranschen och elektrifiering av branschen viktig för att attrahera ny personal till yrkesroller som är nya för fordonssektorn. Det sker bland annat i ett samarbete mellan kommunalförbunden i Skaraborg och Göteborgsregionen samt industrin, som är inriktat på att sprida information om nya karriärmöjligheter och utbildningsvägar. Samverkan mellan Skaraborg och Göteborgsområdet är viktigt för att inte bara Västsverige utan hela Sverige ska fortsätta ha en konkurrenskraftig fordonsindustri.

Under året har också projektet *Kompetensnav Skaraborg – insatser för omställning i Skaraborgs arbetsliv* förlängts med ytterligare till 2027. Under den första projektperioden har projektet haft fokus på omställningen inom fordonsindustrin, men kommer under förlängningen även att inkludera fler branscher. I förlängningen ska projektet även utveckla och implementera en struktur för samverkan mellan Lärcentra i Skaraborg. Syftet är att öka utbudet av utbildning på universitet- och högskolenivå vid delregionens lärcentrum.

Campus Dalsland erbjuder decentraliserad utbildning på eftergymnasial nivå i samverkan med kommuner och lärosäten. Under 2024 har bland annat sjuksköterska grundutbildning startat upp i samarbete med Högskolan Väst. Utbildningen har haft ett högt söktryck, och antalet platser har fått utökas inför terminsstart. Under 2024 har en ny projektperiod för 2025-2027 arbetats fram. Utöver att fortsätta erbjuda redan uppstartade utbildningar och utöka utbildningsutbudet kommer Campus Dalsland under den kommande projektperioden verka än mer för att bidra till kompetensutveckling i företag och organisationer, och vara en länk mellan forskning och arbetsmarknadens behov.

Reflektioner

Omställningen av arbetsmarknaden är ett dominerande tema mot bakgrund av de snabba förändringar i kompetensbehov som sker och förväntas fortsätta med elektrifiering, digitalisering och automation som drivkrafter. Förutom de exempel på insatser som skett inom ramen för programmet pågår en lång rad processer inom området. Genom programmet bidrar VGR till konkreta insatser för att skynda på omställningen i branscher som är särskilt viktiga för Västra Götalands konkurrenskraft.

Företag inom den gröna omställningen står fast i att omställning ska ske och att Västra Götaland är en attraktiv plats för etableringar, trots de nu aktuella förseningarna av planer. Kompetens för grön omställning bedöms därför fortsättningsvis vara prioriterat.

Exempel på resultat

Projektet Yrkestraineer har handlat om att utveckla, testa och utvärdera tre nya spår för lärlingsutbildning för vuxna genom att kombinera utbildning på olika nivåer med anställning inom branscher där det råder stor brist på kompetens. Projektet har gett följande resultat:

- 225 individer i utbildningsinsats sedan start, samt flera ansökningar på gång. Inriktning att sammanfoga branschvalidering med utbildningsbetyg på gymnasienivå.
- 15 individer i högskoleutbildning klara eller ute nu (november -24), cirka 20 individer till på gång ut i kurs i december. Inriktning att delar av teoretisk högskoleutbildning har omvandlats, fokus ingenjörutbildning, till arbetsplatsförlagda moment.
- Cirka 40 individer i omställningssystemet, och cirka 20 individer vidare på studiebesök och i utbildning. Inriktning matchning och vidareutbildning av befintliga anställda med inaktuell kompetens till ny arbetsgivare.

Projektet: Yrkestraineer

Projektägare: Västsvenska Handelskammaren

Insatsområde Förbättra matchningen på arbetsmarknaden

Det finns en tydlig obalans mellan den kompetens som arbetskraften i Sverige har och den kompetens som näringsliv och offentlig sektor efterfrågar. Detta är ett problem inte bara för arbetsgivare, utan även för individer och samhället i stort. Om matchningen fungerar dåligt kan konsekvenserna på makronivå handla om ökad långsiktig arbetslöshet, minskad tillväxt via dåligt utnyttjat humankapital och lägre produktivitet. På företagsnivå kan det leda till rekryteringsproblem och ökad personalomsättning medan på individnivå kan det påverka möjligheten att hitta arbete.

(Från programmet Bygga kompetens 2022-2025)

Genomförande

Västra Götalands kompetensråd syftar till att förbättra matchningen på arbetsmarknaden i Västra Götaland. Det finns ett övergripande kompetensråd per delregion i länet.

Under året har *Teknikcollege* startat upp i Fyrbodalen, med hjälp av medel från miljö- och regionutvecklingsnämnden. Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund har också beviljats medel under året för ett projekt som syftar till att hitta bättre strukturer för branschspecifika kompetensråd i Boråsregionen. Båda dessa satsningar är viktiga pusselbitar i att stärka dessa delregioners kompetensförsörjnings- och matchningsarbete.

Under året har utveckling skett både nationellt och regionalt avseende internationell kompetens. På nationell nivå fick Tillväxtverket under våren, tillsammans med nio andra myndigheter och Business Sweden, ett uppdrag att identifiera och adressera problem kopplade till att attrahera, etablera och behålla internationell kompetens. Medel lystes ut och en ansökan skickades in av *International House Gothenburg (IHG)* tillsammans med *Move to Gothenburg (MTG)* och delregionerna. Under våren utvärderades också satsningarna vilken visade att båda satsningarna har hög relevans och är värdefulla på flera sätt.

VGR:s lagstadgade uppgift att tillhandahålla bedömningar av kompetensbehov i länet inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt genomförs genom en utvecklad struktur för kompetensråd och samverkan med branscher och sektorer bidrar positivt i det arbetet. Under året genomfördes 13 regionala branschdialoger.

Med utgångspunkt från det lagstadgade kravet att regionerna även skall fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet i offentlig sektor, genomfördes under året en utlysning med fokus på kompetensförsörjning i välfärdssektorn i Västra Götaland. I början av året beslutade miljö- och regionutvecklingsnämnden om stöd till sju projekt. Under hösten genomfördes en konferens med projekten som syftade till uppdatering om genomförande av projekten och erfarenhetsutbyte mellan projekten. Samtliga projekt var överens om att det är viktigt att genomföra en uppföljningskonferens för att kunna förbereda omhändertagandet av erfarenheter från projekten. Genom stöd till projekt som syftar till innovation och effektivisering kan miljö- och regionutvecklingsnämnden lämna bidrag till lösningen av kompetensbristen inom till exempel den kommunal vård och omsorgssektorn.

Under senare år har det rått stor brist på förare i kollektivtrafiken med inställda avgångar som följd. Västtrafik tog under året kontakt med regional utveckling för att diskutera möjliga insatser inom det regionala utvecklingsuppdraget. Det ledde fram till en förstudie med Folkhögskoleförvaltningen som projektägare. Förstudien ska undersöka vägar för att lösa kollektivtrafikens kompetensutmaningar. Resultat som redan har skapats är bland annat att ett antal av Västtrafik upphandlade kollektivtrafikföretag har sökt ESF-medel motsvarande 60 mnkr för att kunna kompetensutveckla befintlig personal, och anställa nya medarbetare.

Under året beviljades 44 bristyrkeskurser på folkhögskolor i Västra Götaland bidrag från miljö- och regionutvecklingsnämnden. Syftet är att stärka folkhögskolornas förutsättningar att utveckla och genomföra kurser som förbereder deltagarna för yrken där det råder brist på kompetens. Förstärkningsbidraget ska användas till att utveckla/genomföra yrkesinriktade kurser kopplade till branscher med kompetensbrist. 14 ansökningar inkom gällande 46 kurser och 30 338 deltagarveckor. Exempel på utbildningar som beviljades är socialpedagog, undersköterska/vårdbiträde, lärar-/skol/elevassistent, polispreparand och räddningstjänst, pastor/kyrkomusiker samt programmering/ webbutveckling/IT-profil.

Reflektioner

I samband med branschdialogerna var det många som lyfte att de upplever attraktivitet till just deras bransch som ett stort problem. Rätt dimensionering av utbildning är en viktig pusselbit men spelar mindre roll när alltför få söker utbildningarna, var branschernas uppfattning. Ett sätt att arbeta med attraktivitet till yrken och branscher är att stärka APL (arbetsplatsförlagt lärande) på de gymnasieutbildningar som erbjuder det.

Under året har ett upplägg för en förstudie som kartlägger framgångsrika exempel på APL och samverkan mellan arbetsgivare, gymnasieskolor och huvudmän arbetats fram av tre kommunalförbund. Tanken är att studien sedan ska ligga till grund för ett projekt som arbetar med implementering av studiens resultat och lärdomar.

Exempel på resultat

Att attrahera och behålla internationell kompetens är viktiga för regionens kompetensförsörjning. Under året utvärderades satsningarna Move to Gothenburg (MTG) och International House Gothenburg (IHG). Utvärderarna lyfter att satsningarna ligger i framkant ur ett nationellt perspektiv och att de är viktiga för regionens kompetensförsörjning. Rekommendationerna som gavs har VGR, MTG och IHG arbetat med under 2024. Planen är bland annat att MTG ska utvecklas, stärkas upp och förändra sin finansieringsmodell bland annat genom att söka regionalfondsmedel

Utvärdering av satsningar med fokus på internationell kompetens. Sweco Sverige AB på uppdrag av VGR. VGR Analys 2024:69

De 13 branschdialogerna som genomförts under året befäster bilden att de regionala behoven av kompetens finns inom i princip samtliga branscher men är extra påtagligt inom industrin samt vård och omsorg. De kompetenser som framför allt efterfrågas är de gymnasiala yrkesutbildningarna. Dialoger och arbetssätt har utvecklats för att möta det uppdrag som regionerna fick 2023 som handlar om att kartlägga kompetensbehov inom privat och offentlig sektor i Västra Götaland och bistå myndigheter och utbildningsanordnare med underlag till planering och dimensionering av gymnasial utbildning.

Branschdialoger där VGR samlar såväl branschrepresentanter som Arbetsförmedlingen.

Insatsområde Tillvarata allas kompetens

Samtidigt som arbetsgivare har svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens finns det grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Den enskilda individen behöver stärkas samtidigt som förutsättningarna för individens arbetsmarknadsdeltagande ehöver förbättras.

(Från programmet Bygga kompetens 2022-2025)

Genomförande

Under året har Arbetsförmedlingen Väst (Af Väst) och VGR tecknat en överenskommelse som syftar till att genom samverkan påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra matchningen så att fler människor får nytta av den kompetens de har i det arbete de utför. Målet är att skapa en tydlig samverkansstruktur mellan organisationerna där personella och ekonomiska resurser används mer effektivt i kompetensförsörjningsarbetet i Västra Götaland⁶.

Arbetet är organiserat i fem områden: arbetsmarknadsinsatser där VGR anställer personer långt från arbetsmarknaden med hjälp av Arbetsförmedlingens subventionerade tjänster; gemensamma stora externfinansierade kompetensförsörjningsprojekt där båda parter medverkar; utbildningsfrågor med fokus på folkhögskolornas studiemotiverande folkhögskolekurs; strategisk kompetensförsörjning i länet med fokus på analys av kompetensbehov; och migrationsrelaterad ohälsa inom ramen för arbetsförmedlingens etableringsprogram. Inom varje område har konkreta mål och indikatorer tagits fram och viktiga steg har tagits inom alla områden.

Förutom samverkan med Arbetsförmedlingen sker mycket av arbetet inom detta insatsområde tillsammans med folkhögskolorna i länet då de är viktiga aktörer för att få fler i studier och rusta dem inför arbete. Under året har miljö- och regionutvecklingsnämnden satsat extra på folkhögskolorna och öppnade upp för folkhögskolor i Västra Götaland att inkomma med ansökningar för kapacitets-, kvalitets- och kompetenshöjande insatser. Två insatser beviljades:

⁶ Överenskommelse om samverkan mellan Västra Götalandsregionen och Arbetsförmedlingen Region Väst för att påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra kompetensförsörjningen (RS 2024-02582)

- Projekt för att stärka de rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götalands kapacitet att söka externa medel⁷
- Kompetens- och kvalitetshöjande insatser inom regionägda folkhögskolor 2024⁸

Efter neddragningar på grund av ansträngt ekonomiskt läge under 2023 gjordes inga nyanställningar av ViA-medarbetare⁹ fram till november 2023. Därav var antalet ViA-medarbetare ca 100 st vid 2024 års ingång vilket är en rejäl krympning av programmet. Efter positivt besked om bibehållen budget inför 2024 kunde individer återigen anställas och året har inneburit ett intensivt arbete för att nu i dagsläget ha drygt 140 anställda med fler på väg in. Nivån är därmed tillbaka och över nivån den neddragningen i maj 2023.

Under året har den geografiska spridningen ökat med nya ViA-medarbetare på några mindre orter som Töreboda, Skene, Sättila/Horred och Landvetter. Detta är glädjande och beror till stor del på att Folktandvården, Närhälsan och Naturbruksförvaltningen hittat arbetsplatser för nya ViA-medarbetare. Under året har det funnits ViA-anställda på 15 olika förvaltningar i VGR vilket är en ökning mot tidigare år.

Omfattningen av språkstöd genom språkteamets försorg har i viss mån utökats. Behoven av språkstöd har accentuerats då program ViA har tagit emot allt fler personer från Ukraina som i början av ankomsten till Sverige inte kunde få tillgång till SFI-undervisning. I samverkan med Arbetsförmedlingen har ViA senaste tiden även kunnat nyttja språkstödsinsatser finansierade inom ramen för Introduktionsjobb. Där finns ibland möjlighet till yrkessvenska 4 timmar/vecka för de som har behov.

Under året har även andra utbildningsinsatser genomförts inom ViA programmets regi:

- Hygienutbildning för de som hanterar livsmedel, 25 personer
- Handledarutbildning, 15 personer
- Validering och utbildning mot undersköterska fortsätter i samma omfattning som tidigare. Två ViA medarbetare tog ”examen” och är nu färdiga undersköterskor.
- Två gemensamma ViA-dagar har genomförts på temat ”att jobba i VGR” med bl a en föreläsning om samarbete och kommunikation i syfte att främja en frisk arbetsplatskultur. Ca 100 deltagande.

⁷ MRU 2024-00064.

⁸ MRU 2024-00294.

⁹ ViA står för Västra Götalandsregionens introduktion i arbetslivet.

Reflektioner

Detta insatsområde ligger nära insatsområde inom programmet Öka inkludering. Programmen berör målgrupper som på olika sätt är i eller riskerar att hamna i utanförskap. I programmet Bygga kompetens ligger fokus på att fler ska ha utbildning, sysselsättning och egen försörjning, medan i Öka inkluderingen ligger fokus på jämlikhet, delaktighet och inkludering i samhället i stort.

På samordningsgruppen för regional kompetensförsörjning (SRK) den 25 november genomförde vi en workshop kring insatsområdet *Tillvarata allas kompetens*. Varje delregion presenterade vad de ser som urgent actions/områden där vi behöver samverka mer inom insatsområdet. Två aspekter lyftes av alla som viktiga att kraftsamla kring: arbetsgivares mottagarkompetens och validering. Många arbetsgivare behöver stöd för att rekrytera individer med olika bakgrund och erfarenhet, särskilt de som står långt från arbetsmarknaden. Här skulle vi kunna genomföra regionala utbildningar för arbetsgivare om inkluderande rekrytering och mångfald och sprida framgångsrika exempel på inkluderande arbetsplatser.

Validering av individers kompetens, oavsett hur den förvärvats, är ett effektivt verktyg för att rusta individer att nå rätt jobb. Bristen på systematisk validering gör att många individers kompetens inte erkänns. Här skulle vi till exempel kunna utveckla enkla digitala verktyg för arbetsgivare att validera både ny personal och befintlig arbetsstyrka. Utöka valideringsmöjligheter inom briststyrken och sprida goda exempel på effektiv validering.

Exempel på resultat

Projekt Valideringsvouchert som Validering Väst drivit på uppdrag av MRU avslutades under hösten 2024. Syftet med projektet var att genom coaching och ekonomiskt stöd i form av en valideringsvoucher öka antalet valideringar i företag och att undersöka huruvida ekonomiskt stöd för att utföra valideringar av existerande personal får en positiv effekt. Tack vare projektet har 186 valideringar genomförts med hjälp av insatser som coaching, information och stöd i form av en voucher. 73 av dessa valideringar genomfördes med hjälp av vouchern och 77 utan vouchern men tack vare stöd från projektets coacher. Diskussion om nästa steg efter avslutat projekt pågår, där ett spår är att söka ESF-medel för att vidareutveckla insatserna.

Projekt: Valideringsvoucher

Projektägare: Validering Väst

VGR, Arbetsförmedlingen och de 17 rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götaland har beslutat att anvisningar från Arbetsförmedlingen till folkhögskolornas studiemotiverande folkhögskolekurs ska öka varje år med 10 procent, från 2023 års siffror. Studiemotiverande folkhögskolekurs är en tre månader lång utbildning som syftar till att motivera deltagarna till fortsatta studier. Målgruppen är arbetssökande som varken har gymnasieexamen eller grundläggande högskolebehörighet och som är inskrivna på Arbetsförmedlingen. Ökningen i länet kan ske därför att vi inom ramen för överenskommelsen löst ut flera av de hinder som gjort att inte tillräcklig många individer som har behov av studiemotiverande insatser anvisats till folkhögskolorna. Till detta har även fyra delregionala utbildningstillfällen för arbetsförmedlare och folkhögskolerektorer för att sprida information inom Arbetsförmedlingen om hur studiemotiverande folkhögskolekurser fungerar.

Överenskommelsen mellan VGR och Arbetsförmedlingen

Insatsområde Tidiga insatser för barn och unga

Grundläggande för kompetensförsörjning är att barn och unga växer upp med en god hälsa och förutsättningarna att fullfölja sina studier. Dagens barn och unga i Västra Götaland är basen för framtidens arbetskraft. För näringslivet i Västra Götaland finns behov av att fler unga söker sig till gymnasiala yrkesutbildningar inom naturvetenskap och teknik för att täcka behovet inom flera tekniska bristyrken

(Från programmet Bygga kompetens 2022-2025)

Genomförande

Att arbeta med insatser för att främja intresset för naturvetenskap, ingenjörsvetenskap teknik och matematik (STEM) bland barn och unga är högaktuell och av stor betydelse för Sveriges framtid. Sverige har länge varit en framstående tekniknation, men behovet av fler personer med kompetens inom STEM-området är avgörande för att behålla och stärka denna position.

En viktig del av genomförandet av insatsområdet är länets sex *science centers*. Deras verksamheter handlar om att öka andelen elever som bedriver studier inom naturvetenskap, teknik och matematik och som på sikt ska vara yrkesverksamma inom dessa områden där det idag och i framtiden råder brist på kompetens. Ett science center är en fysisk plats med interaktiva utställningar, experiment och metoder som bygger på vetenskaplig grund och erbjuder ett upplevelsebaserat lärande kopplat till relevanta sammanhang och hållbar samhällsutveckling. Genom tidiga insatser för barn och unga kompletterar science centers därmed andra aktörer på lokal och regional nivå som verkar för den framtida kompetensförsörjningen.

Arbete pågår ständigt hos de sex science centers och uppföljningen av verksamheterna som skedde under våren visade att året 2023 var ett rekordår för flera av verksamheterna avseende antal besök och Innovatum, Navet och Molekylverkstan slog besöksrekord. För att nå grupper som inte vanligtvis tar del av science centers verksamhet arbetar de aktivt med att ta fram mobila och digitala program. Det är många gånger utmanande för skolklasser att ta sig till ett science center på grund av resvägen och då är de mobila programmen uppskattade av skolorna.

Syftet med Vetenskapsfestivalen är att bidra till en ökad dialog mellan forskarsamhället och samhället, öka intresset för vetenskap och stärka forskningens roll i samhället. Målgrupperna för Vetenskapsfestivalen är i första hand barn och unga och i andra hand allmänheten. Exempel på aktiviteter i skolprogrammet var; laborationer i matematik på Chalmers för årskurs 5–6 eller möjlighet att besöka den marina kolonilotten Flytevi i Frihamnen och bli havsbonde för en dag. Några exempel på aktiviteter i det publika programmet (230 totalt) var: Våra yttersta gränser med rymdforskaren Per Bjerkell eller Hur länge kan vi leva? med en Sveriges ledande forskare på området Sara Hägg.

Under 2024 pågår nio projekt inom området. Det handlar till exempel om projektet *Tekniktrappan* som har genererat flera lärdomar utifrån batydelsen av att skapa mötesplatser där näringsliv och skola kan mötas. Tekniktrappan syftar till att utveckla barn och ungdomars teknikintresse samtidigt som man stärker företagens arbete till att blir mer attraktiva som framtida arbetsplatser. Det är IUC Sjuhärad och Navet som tillsammans driver projektet i Sjuhärads kommuner. Projektet genomför bland annat företagsbesök, Tech4U mässa där högskoleelever får träffa teknik och industriföretag från delregionen med drygt 700 elever. Sven Ericsson gymnasiet vittnar om ett ökat söktryck till sina teknikprogram; från 85 till 117 elever.

Projektet *Production for future* som drivs av Göteborgs Tekniska College (GTC) blev beviljade medel under 2024. GTC har under lång tid initierat olika typer av aktiviteter som har det gemensamt att de syftar till att öka barn och ungdomars intresse för att utbilda sig för och arbeta inom industrin. Projektet använder sig av pedagogiska fabriksmiljöer som byggs upp i tidigare projektsatsningar. Fabriksmiljöerna visar på olika aspekter av produktion, till exempel automation genom robotteknik, AI och 3D-printing. Genom att skolungdomar kommer i praktisk kontakt med utrustning som är representativ för modern industriproduktion har de fått konkreta intryck av hur arbetet i en industri gestaltas. Det finns ett starkt engagemang från industrins företrädare, i första hand AB Volvo, Ericsson och ABB.

Reflektioner

Detta insatsområde ligger nära ett av insatsområdena inom Öka inkludering. Det berör målgrupper som på olika sätt är i eller riskerar att hamna i utanförskap. I programmet Bygga kompetens ligger fokus på att fler ska ha utbildning, sysselsättning och egen försörjning, medan i programmet Öka inkluderingen ligger fokus på jämlikhet, delaktighet och inkludering i samhället i stort.

Den snabba tekniska utvecklingen, industrins omställning, ökade krav på hållbarhet och cirkulära affärsmodeller, förändrar kraftigt framtidens arbetsmarknad och vilka kompetenser som efterfrågas. Det är därmed viktigare än någonsin med tidiga insatser för att få fler unga att utbilda sig och vilja vara yrkesverksamma inom de naturvetenskapliga och tekniska områdena. Regeringen kommer lansera en STEM-strategi under december 2024 och under 2025 ska den omsättas i regionala insatser och aktiviteter.

Under år 2024 har det inte tagits beslut om något nytt socialt investeringsprojekt. Avsaknaden av nya projekt bedöms inte bero på bristande behov eller intresse, tvärtom bedöms behovet av tvärspektoriella och tvärprofessionella tidiga insatser vara stort. Resultatet bör i stället ses i ljuset av att det verkar finnas svårigheter för verksamheter runt barn och unga att ansöka om att driva sociala investeringar. Svårigheterna bedöms vara kopplade till samverkanskraven men även svårigheter för sökande parter att avsätta tid och resurser för att tillsammans utforma en ansökan som uppfyller ställda krav. För att möta identifierade utmaningar föreslås ramarna för sociala investeringar att justeras från och med 2025 parallellt med arbetsinsatser för potentiella sökande samt för pågående projekt.

Exempel på resultat

Vetenskapsfestivalen är en av Europas främsta vetenskapsfestivaler och Sveriges enda av sitt slag. Syftet är att bidra till en ökad dialog mellan forskarsamhälle och samhället i övrigt. 2024 års festival pågick 12 dagar i april och samlade forskare och experter från hela landet till Västra Götaland. 20 000 elever och lärare deltog i skolprogrammet, 15 000 deltog fysiskt i det publika programmet och 8 800 digitala besök genomfördes. Sex science centers och många verksamheter och företag såsom Astra Zeneca, European Space Agency (ESA), Forum för levande historia, Kristineberg center för marin forskning & innovation och RISE bidrog till programmet 2024.

Verksamhet: Vetenskapsfestivalen

Ansvarig: Göteborg & Co

Bilaga 1: Förteckning över 2024 års beviljade projekt

De projekt som återfinns nedan har bedömts till största del beröra den aktuella prioriteringen. När kategorisering på insatsområde framgår har kategorisering skett utifrån detta.

DNR	Projektägare	Projekttitel	VGR-medel
	Kompetensomställning och livslångt lärande		
MRU 2024-00301	Business Region Göteborg	Medfinansiering av Tillväxtverkets pilotprojekt om internationell kompetens	200 000
MRU 2024-00314	Naturbruksförvaltningen Västra Götaland	Yrkesintroduktion naturbruksskolan Uddetorp	4 369 200
MRU 2024-00039	Wexus - Göteborgs universitet	WEXSUS Västsveriges nexus för hållbar utveckling	4 050 000
MRU 2024-00018	Göteborgsregionens kommunalförbund	Attraktion till fordons-och batteribranschen-webbsida och kampanjer	2 828 050
MRU 2023-00183	Göteborgs centrum för globala biodiversitetsstudier (GGBC) vid GU	SamBio - Samverkan för biologisk mångfald, period 2	7 764 330
MRU 2024-00327	Bengtsfors kommun	Campus Dalsland	6 985 471
	Matchning på arbetsmarknaden		
MRU 2023-00895	RISE AB	Innovativ kompetensförsörjning: en modell för att möta kompetensbrist inom offentlig sektor	2 113 385
MRU 2024-00089	Göteborgsregionens kommunalförbund	Kompetensförsörjning och framtidstro	4 028 487
	Tillvarata allas kompetens och sänka trösklarna		
MRU 2024-00033	Vårgårda kommun	Inkluderande arbetsliv	4 596 000
	Allmänt övrigt		
MRU 2023-00951	RISE AB	Måltid Sverige 2024-2025	2 160 000
MRU 2023-00908	Göteborgs tekniska college AB	Stärkt kompetens	6 562 419
MRU 2023-00918	Lindholmen Science Park AB	Utbildning inom innovation och AI för stärkt kompetensförsörjning i Västra Götalandsregionen	2 646 673
MRU 2023-00914	Skaraborgs kommunalförbund	Framtidens vård: attraktion, kvalitet och smarta lösningar	2 829 350

MRU 2023- 00913	Skaraborgs kommunalförbund	Kompetenstrappa: förskola och fritidshem	1 334 890
MRU 2023- 00911	Göteborgsregionens kommunalförbund	Stärkt kompetensförsörjning i Göteborgsregionen	5 553 645
MRU 2024- 00008	Göteborgs stad, förvaltningen för funktionsstöd	Jämställd rekrytering - hur attrahera män till funktionsstöd?	299 617
MRU 2024- 00212	Göteborgs tekniska college AB	Production for Future	4 500 024
MRU 2024- 00241	Folkhögskoleförvaltningen Västra Götaland	Förare i Väst	425 000
MRU 2024- 00240	Boråsregionens Sjuhärads kommunalförbund	Strategisk kompetensförsörjning Sjuhärad	2 100 000
MRU 2024- 00245	Fyrbodals kommunalförbund	Förstudie AI i undervisningen i Dalsland	300 000
MRU 2024- 00294	Styrelsen för Folkhögskolorna	Kompetens och kvalitetshöjande insatser inom regionägda folkhögskolor 2024	1 428 900
MRU 2024- 00319	Stiftelsen Drivhuset Skaraborg	Kompetenskraft Skaraborg	1 575 088
MRU 2024- 00340	Göteborgsregionens kommunalförbund	Stärkt API för att främja Framtidens yrkesval	384 450
MRU 2024- 00361	Industriellt utvecklingscenter i Sjuhärad AB	Tekniktrappan – Stärkt samverkan mellan skola och näringsliv	6 600 000
MRU 2024- 00482	Västsvenska Handelskammaren	Move to Gothenburg / West Sweden - Bryggansökan	300 000
MRU 2024- 00506	Business Region Göteborg	Kompetensbehov hos ingenjörer i batteri-och fordonsindustrin	96 560

Bilaga 2: Förteckning över verksamhetsbidrag som berör programmet

De verksamheter som återfinns nedan fick medel för att driva verksamhet 2024. De kan beröra fler än denna prioritering. Det har här skett en bedömning till vilken prioritering som är den mest betydelsefulla.

Verksamhet	VGR belopp
Balthazar Sinnenas verkstad	1 567 000
CSR Västsverige	1 000 000
Dalénium - Science Center	1 567 000

Innovatum Science Center AB	3 133 000
Kulturakademin	1 200 000
Molekylverkstan	886 000
NAVET	2 657 000
Syvonline	350 000
Universeum AB	10 082 000
Validering Väst	4 600 000
Vetenskapsfestivalen	580 000
WIN WIN Gothenburg Sustainability Award	1 200 000